

УДК 811.111'37'42

DOI: [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2020.2\(45\).218223](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2020.2(45).218223)

ПРЕЦЕДЕНТНІ ФЕНОМЕНИ В ГАЗЕТНОМУ МАКРОТЕКСТІ: ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Терехова Л. В.

кандидат філологічних наук, доцент,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
ORCID 0000-0003-2160-1684

Драгомирецький О. О.

кандидат філологічних наук, доцент,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
ORCID 0000-0003-2331-2165

Степанюк Н. В.

кандидат філологічних наук, доцент,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
ORCID 0000-0002-7418-1735

Калінюк О. О.

кандидат філологічних наук, доцент,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
ORCID 0000-0002-4955-8019

Стаття присвячена дослідженню функціонування прецедентних феноменів у газетному макротексті. Газетний макротекст — велике комунікативне утворення, що складається з сукупності газетних публікацій, які висвітлюють одну й ту саму тему, оприлюднені у низці послідовних номерів одного газетного видання, характеризуються узгодженістю авторських позицій та утворюють комунікативну єдність. Утворення окремими газетними публікаціями цілісної структури з єдиним смисловим стрижнем здійснюється як за рахунок внутрішніх факторів (зображеного в тексті денотативного простору, що формується навколо таких параметрів, як час, простір, людина), так і завдяки зовнішнім факторам комунікації (автор, читач, актуальна референтна ситуація, прецедентна референтна ситуація). Матеріалом дослідження слугували два корпуси статей на тему «Епідемія ящура» та «Повінь у Великобританії», які висвітлювали кризові ситуації для читачів англomовного періодичного видання Sunday Telegraph та друкувалися відповідно у 2001 та 2014 роках, загальним обсягом 108 текстів. Мета дослідження - визначити роль прецедентних феноменів у побудові денотативного простору та часу газетного макротексту, що описує тривалу кризову ситуацію. У часовій структурі газетного макротексту вирізняємо декілька планів: план теперішнього, майбутнього та минулого часу. План минулого часу складається з плану власне минулого часу та прецедентного минулого часу. У плані прецедентного минулого фігурують часові параметри подій, які не беруть участь у забезпеченні причинно-наслідкового зв'язку, але які є прецедентними, тематично спорідненими по відношенню до актуальних кризових подій та мають пояснювальну цінність. Просторові параметри, так само як і часові, є важливими елементами досліджуваних прецедентних кризових ситуацій, за допомогою яких розбудовується денотативний простір макротексту. З одного боку, використання інформації про прецедентні події та ситуації має на меті заповнити інформаційні лакуни. З іншого боку, посилання на прецедентні феномени в межах денотативного простору макротексту дає читачеві можливість інтерпретувати актуальну кризову ситуацію із застосуванням вже існуючого коду.

Ключові слова: газетний макротекст, прецедентний феномен, тривала кризова ситуація.

ПРЕЦЕДЕНТНЫЕ ФЕНОМЕНЫ В ГАЗЕТНОМ МАКРОТЕКСТЕ: ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ

Терехова Л. В.

кандидат филологических наук, доцент,
Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова

Драгомирецкий А. А.

кандидат филологических наук, доцент,
Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова

Степанюк Н. В.

кандидат филологических наук, доцент,
Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова

Калинюк Е. А.

кандидат филологических наук, доцент,
Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова

Статья посвящена исследованию функционирования прецедентных феноменов в газетном макротексте. Газетный макротекст - большое коммуникативное образование, состоящее из совокупности газетных публикаций, освещающих одну тему, опубликованных в ряде последовательных номеров одного газетного издания, характеризующихся согласованностью авторских позиций и образующих коммуникативное единство. Включение отдельных газетных публикаций в целостную структуру с единым смысловым стержнем осуществляется как за счет внутренних факторов (изображенные в тексте время, пространство, человек), так и за счет внешних факторов коммуникации (автор, читатель, референтная ситуация, прецедентная ситуация. Материалом исследования послужили два корпуса статей «Эпидемия ящура» и «Наводнение в Великобритании», освещающих кризисные ситуации в англоязычном периодическом издании Sunday Telegraph и вышедших из печати в 2001 и 2014 годах, соответственно, общим объемом 108 текстов. Цель исследования - определить роль прецедентных феноменов в построении денотативного пространства газетного макротекста, описывающего длящуюся кризисную ситуацию действительности и в структурировании его хронотопа. Во временной структуре газетного макротекста выделяем несколько планов: план настоящего, будущего и прошлого. План прошлого времени состоит из плана собственно прошлого и прецедентного прошлого времени. В плане прецедентного прошлого представлены временные параметры событий, не входящих в причинно-следственные связи, но являющихся прецедентными, тематически родственными по отношению к актуальным кризисным событиям и обладающих поясняющей ценностью. Пространственные как и хронологические параметры являются важными элементами исследуемых прецедентных кризисных ситуаций, способствующими построению денотативного пространства макротекста. С одной стороны, информация о прецедентных событиях и ситуациях ориентирована на заполнение информационных лагун. С другой стороны, указание на прецедентные феномены в пределах денотативного пространства макротекста дает читателю возможность интерпретировать актуальную кризисную ситуацию с использованием уже существующего кода.

Ключевые слова: газетный макротекст, прецедентный феномен, длящаяся кризисная ситуация.

PRECEDENT PHENOMENA IN A NEWSPAPER MACROTEXT: FUNCTIONAL PECULIARITIES

Terekhova L.

candidate of philological sciences, assistant professor,
Odessa I.I. Mechnikov National University

Dragomyretskyi O.

candidate of philological sciences, associate professor,
Odessa I.I. Mechnikov National University

Stepanyuk N.

candidate of philological sciences, associate professor,
Odessa I.I. Mechnikov National University

Kalinyuk O.

candidate of philological sciences, associate professor,
Odessa I.I. Mechnikov National University

The article is devoted to the study of the functioning of precedent phenomena in a newspaper macrotext. A newspaper macrotext is a large communicative formation, consisting of a set of newspaper articles covering one topic, published in a number of consecutive issues of the same newspaper, characterized by the consistency of the authors' views and forming a communicative unity. The inclusion of newspaper articles into an integral structure with a single semantic core is carried out both due to internal factors (time, space, person depicted in the text) and to external factors of communication (author, reader, reference situation, precedent situation). There have been studied two corpora of articles about crisis situations "Foot and mouth epidemic" and "Flooding in Great Britain" which were covered in the English-language periodical Sunday Telegraph in 2001 and 2014, respectively, with the total volume of 108 texts. The purpose of the study is to determine the role of precedent phenomena in the construction of the denotative space of a newspaper macrotext describing the ongoing crisis situation and in the structuring of its chronotope. Several plans are singled out in the temporal structure of a newspaper macrotext: the plan of the present, the future and the past. The plan of the past time consists of the plan of the past itself and the precedent past time. As for the plan of the precedent past, here are presented the temporal parameters of events which are not part of the cause-and-effect relationship, but are precedent, thematically related to the actual crisis events and have an explanatory value. Spatial as well as chronological parameters are important elements of the investigated precedent crisis situations, contributing to the construction of the denotative space of the macrotext. On the one hand, information about precedent events and situations is aimed at filling information gaps. On the other hand, the indication of precedent phenomena within the denotative space of the macrotext gives the reader the opportunity to interpret the current crisis situation with the help of the existing code.

Key words: newspaper macrotext, precedent phenomenon, ongoing crisis situation.

Вступ. Відомо, що тексти «не є самодостатніми, вони є частиною безперервної лінгвістичної взаємодії» (Вех, 2001: 53). Ситуація, за якої текст явно або неявно є пов'язаним із іншими текстами, була позначена Ж. Женеттом як «текстуальна трансцендентність», або «транстекстуальність» (Женетт, 1998: 339). Інтерес до великих комунікативних феноменів, що формуються на базі самостійних дискретних текстів, з'явився в працях М. М. Бахтіна (Бахтин, 1975), у подальшому розвивався в дослідженнях з інтертексту (Р. Барт (Барт, 1994: 427-429), Ж. Женетт (Женетт, 1982), Ю. Кристева (Кристева, 1995)), гіпертексту (Г. Ландау (Landow, 1992), У. Еко (Еко)), мегатексту (І. М. Колегаєва (Колегаєва, 2012)), надтексту (О. Г. Лошаков (Лошаков, 2008), В. Н. Топоров (Топоров, 2003)).

Об'єктом нашого дослідження є велике комунікативне утворення, що складається з сукупності газетних публікацій, які висвітлюють одну й ту саму тему, оприлюднені у низці послідовних номерів одного газетного видання, характеризуються узгодженістю авторських позицій та утворюють

комунікативну єдність. Об'єднання окремих газетних публікацій у цілісну структуру з єдиним смисловим стрижнем, яку ми називаємо макротекстом, відбувається завдяки “внутрішнім факторам (зображені у тексті час, простір, дійові особи) та зовнішнім факторам комунікації (автор, читач, референтна ситуація, прецедентна ситуація)” (Терехова, 2015).

Вважаємо, що у випадку об'єднання публікацій та утворення макротекстової єдності можна говорити про умовну узгодженість авторських позицій. Так, з одного боку, автори одного газетного видання, як правило, читають матеріали одне одного (хоча б для того, щоб не пропонувати читачеві той самий матеріал). З іншого боку, газета є колективним продуктом, що “говорить одним голосом”, але цей голос — результат домовленості автора з редактором, редакторський вплив є важливим (Глушкова, 2008: 8). Вочевидь, завдання редакції полягає в тому, щоб визначати загальний тон дискурсу газети: це стосується як змісту матеріалу, що оприлюднюється (сягаючи концептосфери видання), так і форми його викладення (стилістики).

Крім того, процес мас-медіа комунікації вступає в дію завдяки читачеві. Зазначимо, що поділяємо позицію У. Еко відносно того, що читач розглядається як повноцінний суб'єкт комунікації, який послуговується правами на текст майже на рівних з автором (Есо). Оскільки відповідь на запитання «що таке текст?» дає, окрім автора, ще й читач, пропонуємо уявити комунікативну ситуацію, в якій читач одного газетного видання реконструює текст про кризові події та ситуації подібно до того, як він це робить із розділами роману у художній комунікації, нанизуючи, як намистини, окремі тексти про велику подію чи ситуацію, створюючи своє, “зшите з клаптиків”, уявлення. Саме це ми називаємо макротекстом.

Підхід до послідовності газетних текстів як до явища, вписаного у широкий комунікативний процес, необхідність експлікації механізмів взаємодії зовнішнього світу соціальної дійсності, де регулярно зтикаємося з кризами різного штибу, з одного боку, та мас-медійного відображення цього динамічного та повного протиріч світу становлять **актуальність** цього дослідження.

Матеріалом дослідження слугували два корпуси статей «Повінь у Великобританії» та «Епідемія ящура», які висвітлюють кризові ситуації для читачів англomовного періодичного видання Sunday Telegraph (The Sunday Telegraph (ST) 2001, 2014) та вийшли друком у 2001 та 2014 роках, відповідно, загальним обсягом 108 текстів.

У досліджуваних макротекстах спільність теми «кризова ситуація» простежується між різними публікаціями одного газетного номера (ми називаємо це горизонталлю макротексту) та між публікаціями низки послідовних номерів (вертикаль макротексту). Насиченість горизонталі статтями залежить від ступеня актуальності кризової події у момент виходу друком газетного номеру.

Нижче подаємо стислий огляд аналізованих референтних ситуацій.

«Епідемія ящура». У лютому-червні 2001 року у Великобританії вибухнула епідемія ящура. За цей період загинуло або було знищено багато тварин, британські фермери зазнали колосальних збитків.

«Повінь у Великобританії». Йдеться про сильну повінь, викликану тривалими штормами та потужними дощами, що мали місце з листопада 2013 року по лютий 2014 року. Тоді опинились під водою більш ніж 8 тис. будинків, було евакуйовано більше, ніж тисяча людей. Кілька осіб загинуло.

Подібні кризові ситуації (КС) визначаємо як тривалі. Тривала КС складається з низки ідентичних подій (як у випадку з епідемією) або з великої події, що триває (як повінь). Щодо тривалої кризової ситуації (на кшталт епідемії ящура 2001 року), її початком вважаємо хронологічно першу з зображених головних подій (спалах епідемії, незрозумілі масові летальні випадки). Тривалість таких КС знаходиться у безпосередній залежності від кожної наступної події.

Мета дослідження — визначити роль прецедентних феноменів у побудові денотативного простору газетного макротексту, що зображує тривалу кризову ситуацію, та у формуванні його часової та просторової структури.

Для досягнення поставленої мети були зафіксовані такі **завдання**:

- 1) проаналізувати роль прецедентних феноменів у забезпеченні зв'язності газетного макротексту, що зображує тривалу кризову ситуацію;
- 2) визначити особливості застосування прецедентних феноменів у побудові хронотопу газетного макротексту.

Методи дослідження. Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань у роботі використовуються елементи дескриптивного, компонентного, порівняльного аналізу та текстово-інтерпретаційний метод.

Результати та обговорення. Розуміння газетного тексту, що змальовує референтну ситуацію, яка не є завершеною в момент написання, та є незавершеною в момент запрограмованого читання, спирається на знання попередніх ситуацій подібного ґатунку – прецедентних феноменів. Кризова комунікація відбувається в умовах дефіциту часу, суб'єкти такої комунікації звертаються до попереднього досвіду розв'язання проблеми, що виникла. Попередній досвід, пов'язаний із так званим прецедентним феноменом дозволяє вдатися до вже «завершених схожих комунікацій, праструктур, які відзначаються набагато більшою впорядкованістю» (Почепцов, 2001: 509). Д. Б. Гудков вказує на те, що прецедентний феномен «є певним фактом ..., йому властива зразковість (він слугує еталоном, прикладом) та імперативністю (на його основі слід моделювати наступні дії)» (Гудков, 2003: 104-105). З ним погоджується В. В. Красних, додаючи, що «диференційні ознаки (такої ситуації — Л.Т. та ін.) входять до когнітивної бази» (Красных, 2002: 47). Зазначимо, що при цьому оцінні конотації прецедентних ситуацій актуалізуються за нових умов. Перехід до денотативного простору прецедентної ситуації відбувається за допомогою «прецедентного імені та/або стислого опису власне ситуації» (Красных, 2002: 47), зокрема посиланням на певну деталь, атрибут або символ цього прецедентного феномену, а також шляхом зазначення місця та часу подій.

Хронологічні параметри та кризовий характер подій є важливими складовими досліджуваних прецедентних КС. У свою чергу, «ознаки часу розкриваються у просторі, простір вимірюється часом» (Бахтин, 1975: 235), тобто йдеться про такий собі часо-простір (хронотоп). Це твердження М.М. Бахтіна, який працював на матеріалі художніх текстів, є вірним також для газетного тексту. Враховуючи взаємодію часового та просторового чинників, видається можливим дослідити денотативний простір макротексту як цілісного утворення, елементи якого не тільки є взаємопов'язаними, але й розкриваються одне в одному. А. Ф. Філіппов зазначає, що «єдності часу, протягом якого подія зберігає свою тотожність (момент здійснення події), відповідає єдність простору (місце здійснення події)». Зокрема, ця тотожність забезпечується «в межах взаємопов'язаної сукупності однорідних моментів та місць» (Філіппов, 2004: 5).

Часова структура газетного макротексту, що висвітлює кризову ситуацію, складається з сукупності часових структур його складових. Фіксуємо обов'язкову наявність планів теперішнього, минулого та майбутнього.

План теперішнього складають кризові події, що психологічно сприймаються як такі, що відбуваються зараз, а саме в момент читання матеріалу. У плані майбутнього ідентифікація відбувається за наявними часовими параметрами очікуваних або прогнозованих подій. План минулого представлений планом власно минулого та планом прецедентного минулого. У плані власно минулого наявні часові параметри подій, що передують кризі та знаходяться з нею у причинно-наслідкових відносинах. У плані прецедентного минулого є представленими часові параметри подій, що мають тематичний (але не причинно-наслідковий) зв'язок із актуальними кризовими подіями та які мають незмінну евристичну цінність.

Виокремлення плану прецедентного минулого викликано тим, що в процесі відображення КС, що розвивається, журналісти наполегливо звертаються до схожих або аналогічних ситуацій, намагаючись проаналізувати поточні події та навіть передбачити протікання відповідної ситуації, виходячи з вже відомих фактів та досвіду вирішення схожих конфліктів.

Засоби масової інформації є схильними звертатися до досвіду прецедентних ситуацій на початку розвитку відповідної КС, оскільки повідомлення про прецедентні події здатні заповнити пустку «інформаційного голоду», коли мас-медіа ще не володіють достатньою кількістю інформації для аналізу актуальної події (подій), що мала місце.

Отже, у перших номерах макротексту «Епідемія ящура у Великобританії» поряд із актуальною КС, що розвивається та висвітлюється в плані теперішнього часу (2001 р.), наводяться посилання на прецедентні ситуації — епідемії ящура, які темпорально прив'язуються за допомогою абсолютних темпоральних маркерів в форматі «рік» (йдеться про попередні епідемії 1967 та 1981 pp.):

Foot and mouth brought back nightmarish memories of a devastating outbreak in 1967 and another less serious one in 1981 (ST, 2072).

Have we had foot and mouth problems before? Yes, a major outbreak in 1967 and another, less serious, in 1981 (ST, 2073).

Прикметники *nightmarish* (жахливі) та *devastating* (руйнівні) постають в якості епітетів, що передають емоційно-оцінну інформацію додатково до предметно-логічної. Якщо вдається до співставлення двох прикладів, зустрінемо схожі лексичні вирази, за допомогою яких подається оцінка ступеня розвитку епідемії: *devastating, major outbreak in 1967, another less serious one in 1981*. Крім того, прив'язаний до вказаних років темпоральний маркер *memories* вже перекидає місток між просторами (актуальним та прецедентним), але також свідчить про завершеність (вони ж таки закінчились) та певну безпеку, що очікується у майбутньому (отже, ця епідемія теж закінчиться).

Г. В. Лазутіна пов'язує колишні, зафіксовані в мові культурно-історичні факти з архетипами, цими “зернинками колективного несвідомого, на яких ґрунтуються символи, створені людиною” (Лазутіна, 2001: 77). Журналіст зазвичай несвідомо ставить факти, свідком або сучасником яких він є, в контекст таких образів, що задають вектор інтерпретації актуальних зображених подій.

У наступних прикладах події 1967 та 1981 рр. розглядаються крізь призму особистих спогадів свідків, що дозволяє зафіксувати подію не тільки темпорально, але й персонально (хоча такі свідки не завжди є найбільш об'єктивними):

Mr Langrish was a teenager in 1967. ... He recalls the sense of panic and desperation as thousands of farmers had to slaughter herds nurtured over generations (ST, 2072). I was 29 ... in 1981 Suddenly I was pitched into this massive official Ministry of Agriculture job (ST, 2072).

В цьому уривку маємо посилення на два денотативних простори, що є чітко розділеними. Той, хто в актуальному денотативному просторі ідентифікується як *Mr Langrish* визначається як *teenager* у денотативному просторі, що прив'язаний до 1967 року. Перехід між просторами (“між світами”) забезпечується маркерами минулого та теперішнього часу відповідно (“*was*” перекидає місток у минуле, “*recalls*” — свідчить про те, що він зараз у безпеці, сьогодні він із нами, *farmers ... had* — переключення на безпосередніх учасників тих подій та прив'язка до денотативного простору минулого).

Окрім того, ретроспективне звернення до аналогічних ситуацій містить фактуальну інформацію про події минулих років, яка в багатьох випадках порівнюється з фактами, відомими на певний теперішній момент, тобто на момент виходу друком номера газети:

82,000 animals had been slaughtered and a further 32,000 would follow. In 1967 there were 2,500 outbreaks over 6 months, with 450,000 animals slaughtered (ST, 2074).

So far, more than a million animals have been slaughtered – two and a half times the total killed in 1967 (ST, 2079).

У процесі того, як драматизм поточних кризових подій поступається місцем аналітичним міркуванням журналістів, на перший план макротексту «Епідемія ящура» також виходять політичні та економічні питання. У публікаціях макротексту простежуємо зіставлення політики уряду у теперішній момент (момент мовлення) із політикою уряду під час епідемії 1967 року:

*The vets from Shropshire and Cheshire, which were at the heart of **the 1967 epidemic**, agreed that the Government's chaotic handling of the epidemic was in stark contrast to 34 years ago (ST, 2076).*

У цій публікації урядове регулювання (*handling*) ситуації визначено як хаотичне (*chaotic*) та повністю протиставляється діям уряду у 1967 р., коли була введена в дію програма вакцинації худоби:

*The planned mass slaughter of animals should be scrapped and replaced with a widespread programme of vaccination for cattle, according to a group of leading vets involved in **the 1967 foot and mouth crisis** (тут таки).*

В статтях про прецедентні кризові події обов'язково використовуються топоніми, що здійснюють просторову локалізацію певних подій, до того ж, це полегшує орієнтування у просторі для читачів. Специфіка референції цієї групи онімів полягає в тому, що назва місця «завжди зберігає відбитки подій, що є з ним пов'язаними, тобто має просторово-часові та інформаційні характеристики» (Вартанова, 1994: 7). Саме інформаційні характеристики становлять інтерес під час висвітлення прецедентних та актуальних кризових подій.

Так, в одному з квітневих випусків газети “Sunday Telegraph”, з посиланням на дані, що були надані вченими, журналіст наголошує на необхідності вакцинації худоби та повідомляє про 10-річний світовий досвід боротьби з епідемією ящура:

Scientists ... studied 60 foot and mouth outbreaks around the world in the past decade and found that a combination of slaughter and vaccination had proved the best way to control the disease (ST, 2080).

Зокрема, йдеться про сім регіонів Італії у 1992 році, Греції у 1994 році та більшої частини Тайваня у 1997 році:

- (1) *Italy in 1992, where it spread to seven regions* (тут таки);
- (2) *Greece in 1994, where seven districts were affected* (тут таки);
- (3)... *and most of the island of Taiwan in 1997* (тут таки).

У випадках (1) та (2) топос фокусних подій визначається за допомогою оніму, що уточнюється другорядним реченням із посиланням на обставини та місце, де, у свою чергу, множина іменника, що уточнений кількісно, уточнює власне топос. У випадку (3) топос позначається за допомогою оніму, який дублює апеллятивна номінація.

У макротексті «Повінь у Великобританії» знаходимо посилання на низку прецедентних ситуацій, між ними та актуальною КС простежується схожість за ознакою «складні метеорологічні умови». Найбільш віддаленою за часом є КС, що мала місце в Британії, викликана сильними зливами 250 років тому: у 1766 році:

- (1) *England's wettest January since 1766* (ST, 2748).
- (2) *Those unprecedented floods were not just a freak of nature, brought on by what turned out to be only England's 16th wettest winter in 250 years* (ST, 2752).

В цих випадках застосовуються темпоральні маркери *since 1766* та *in 250 years*,

що пов'язують прецедентні КС з актуальною ситуацією. За величезною кількістю опадів, виходячи з другого прикладу, зима 2014 року – шістнадцята у переліку. Вочевидь, актуальній КС передували 15 прецедентних. Згадки про деякі з них представлені у вертикалі макротексту:

- (1) *The early-January tidal surge was the biggest **since 1953*** (ST, 2745).
- (2) *The south of England has had its wettest January since 1910. ... The waters are rising in Worcester, and so are people's fears. Will the growing flood overrun the defences that were put in place after the **devastation of 2007**?* (ST, 2747).
- (3) *After being flooded out for the first time in 2000...* (ST, 2749).
- (4) *the greatflood of 1947* (ST, 2749).

Як бачимо у прикладах (1) та (2), таксисні маркери послідовності *since 1953, since 1910, after the devastation of 2007* активують зв'язок між інформаційними параметрами прецедентних КС та актуальною КС. У прикладах (3) та (4) абсолютні темпоральні маркери у форматі «рік» фіксують час протікання прецедентних КС.

У наступному випадку згадка про прецедентні ситуації відбувається відповідно до висвітлення політичних та економічних невдач уряду. Зокрема, лорд Сміт, голова Агентства з навколишнього середовища, виправдовуючись за бездіяльність підзвітного йому відомства, порівнює актуальну кризову ситуацію з аналогічною кризовою ситуацією, що склалася у 1953 році. На його думку, за тих обставин, що склалися, постраждалих та жертв менше, до того ж, «швидко все не вирішити»:

Comparing the situation to similar floods of 1953, he claims that while the recent weather has caused “terrible distress for the 40 home owners who have been flooded” it has not resulted in the death of more than 300 people, as was the case 60 years ago. Lord Smith insists there is no “quick fix” (ST, 2747).

З іншої статті того самого газетного номера дізнаємося, що у 1953 році життя 300 осіб забрав підйом води на східному узбережжі країни:

*The **devastating east coast surge cost more than 300 people their lives in 1953*** (ST, 2747).

У № 2749 уточнюється, що повинь була викликана розливом Північного моря, та з'являється додаткова інформація про те, що один із 300 вищезгаданих випадків мав місце у Лондоні :

*... **the North Sea flood, which killed more than 300 people, including one in London*** (ST, 2749)

Висновки. Підводячи підсумки, відзначимо, що звернення до прецеденту повинно кваліфікуватися як заплановане та визначатися як прийом. З одного боку, у газетних макротекстах, що висвітлюють кризові ситуації, прецедентні події та ситуації є джерелом даних для заповнення інформаційних лакун. З іншого боку, вони є «матеріалом» для порівняння з актуальною кризовою ситуацією / подією за певною ознакою. Отже, посилення на прецедентні феномени в межах денотативного простору макротексту дає читачеві можливість інтерпретувати актуальну кризову ситуацію з використанням вже існуючого коду.

Список літератури

- Барт Р. Избранные работы. Семиотика. Поэтика. Москва: Прогресс, 1989. 616 с.
- Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики. М.: Художественная литература, 1975. 504 с.
- Вартанова О. А. Англоязычные топонимы и их стилистический потенциал в поэзии: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. С-Пб., 1994. 16 с.
- Глушкова Т. В. Ідіостиль газетного видання: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 27.00.04. Київ, 2008. 20 с.
- Гудков Д. Б. Теория и практика межкультурной коммуникации. М.: ИТДГК «Гнозис», 2003. 288 с.
- Женетт Ж. Палимпсесты: литература во второй степени. М.: Науч. мир, 1982. 76 с.
- Женетт Ж. Фигуры. В 2-х томах, Т. 1. М.: Изд.-во им. Сабашниковых, 1998. 472 с.
- Колегасва І. Текст і мегатекст як члени єдиної комунікативної родини. *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження та перспективи* / НАН України. Центр наукових досліджень і викладання іноземних мов. Київ: Логос. 2012. С. 170 – 178.
- Красных В. В. Этнопсихолінгвістика и лингвокультуроология: курс лекций. М.: ИТДГК «Гнозис», 2002. 284 с.
- Кристева Ю. Бахтин, слово, диалог и роман. *Вестник МГУ. Сер. 9. Филология*. 1995. №1. С. 97-124.
- Лазутина Г. В. Основы творческой деятельности журналиста: Учебник для вузов. М.: Аспект Пресс, 2001. 240 с.
- Лошаков А. Г. Сверхтекст: семантика, прагматика, типология: автореф. дис. д-ра филол. наук: 10.02.01. Киров, 2008. 48 с.
- Почепцов Г. Г. Теория коммуникации. М.: Рефл-бук. К.: Ваклер. 2001. 656 с.
- Терехова Л. В. Газетный макротекст: единство категорий ВРЕМЯ, ПРОСТРАНСТВО, ЧЕЛОВЕК в публикациях о кризисной ситуации (на материале англоязычной периодики): дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.04. Одесса, 2015. 238 с.
- Топоров В. Н. Петербургский текст русской литературы: Избранные труды. Санкт-Петербург: Искусство – СПб, 2003. 616 с.
- Филиппов А. Ф. Конструирование прошлого в процессе коммуникации: теоретическая логика социологического похода. *Гуманитарные исследования ИГИТИ*. М.: ГУ-ВШЭ, 2004. Вып. 5 (12). URL: https://www.hse.ru/data/2010/05/05/1216436012/WP6_2004_05.pdf (дата звернення: 05.06.2020).
- Veh T. Variety of written English: texts in society: societies in text. London, New York: Routledge, 2001. 221 p.
- Eco U. From Internet to Gutenberg. A lecture presented by Umberto Eco. November 12, 1996. / The Italian Academy for Advanced Studies in America. URL: http://joevans.pbworks.com/f/eco_internet_gutenberg.pdf (Last accessed: 05.06.2020).
- Landow G. What's a Critic to Do?: Critical Theory in the Age. *Hyper/Text/Theory* / Ed. by Landow G. Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press, 1994. P. 1 – 51.
- The Sunday Telegraph 2001, №№ 2072-2087.
- The Sunday Telegraph 2014, №№ 2744-2752.

References

- Bart, R. (1989). *Izbrannye raboty. Semiotika. Pojetika*. Moskva: Progress.
- Bahtin, M. M. (1975). *Voprosy literatury i jestetiki*. M.: Hudozhestvennaja literatura.
- Vartanova, O. A. (1994). *Anglojazychnye toponimy i ih stilisticheskij potencial v pojezii*: avtoref. dis. ... kand. filol. nauk: 10.02.04. S-Pb.
- Glushkova, T. V. (2008). *Idiostil' gazetnogo vidannja*: avtoref. dis. ... kand. filol. nauk: 27.00.04. Kiiiv.
- Gudkov, D. B. (2003). *Teorija i praktika mezhkul'turnoj kommunikacii*. M.: ITDGGK «Gnozis».
- Zhenett, Zh. (1982). *Palimpsesty: literatura vo vtoroj stepeni*. M.: Nauch. mir.

- Zhenett, Zh. (1998). *Figury*. V 2-h tomah, T. 1. M.: Izd.-vo im. Sabashnikovyh.
- Kolehaieva, I. (2012). Tekst i mehatekst yak chleny yedynoi komunikatyvnoi rodyny. *Linhvistyka XXI stolittia: novi doslidzhennia ta perspektyvy* / NAN Ukrainy. Tsentri naukovykh doslidzhen i vykladannia inozemnykh mov. Kyiv: Lohos, 170 – 178.
- Krasnyh, V. V. (2002). *Jetnopsiholingvistika i lingvokul'turologija: kurs lekcij*. M.: ITDGK «Gnozis».
- Kristeva, Ju. (1995). Bahtin, slovo, dialog i roman. *Vestnik MGU. Ser. 9. Filologija*, №1, 97-124.
- Lazutina, G. V. (2001). *Osnovy tvorcheskoj dejatel'nosti zhurnalista: Uchebnik dlja vuzov*. M.: Aspekt Press.
- Loshakov, A. G. (2008). *Sverhtekst: semantika, pragmatika, tipologija: avtoref. dis. d-ra filol. nauk: 10.02.01*. Kirov.
- Pochepcov, G. G. (2001). *Teorija kommunikacii*. M.: Refl-buk. K.: Vakler.
- Terekhova, L. V. (2015). *Gazetnyj makrotekst: edinstvo kategorij VREMJA, PROSTRANSTVO, CHELOVEK v publikacijah o krizisnoj situacii (na materiale anglojazychnoj periodiki): diss. ... kand. filol. nauk: 10.02.04*. Odessa.
- Toporov, V. N. (2003). *Peterburgskij tekst ruskoj literatury: Izbrannye trudy*. Sankt-Peterburg: Iskustvo – SPB.
- Filippov, A. F. (2004). Konstruirovanie proshlogo v processe kommunikacii: teoreticheskaja logika sociologicheskogo pohoda. *Gumanitarnye issledovanija IGITI*. M.: GU-VShJe. Vyp. 5 (12). Retrieved from https://www.hse.ru/data/2010/05/05/1216436012/WP6_2004_05.pdf
- Bex, T. (2001). *Variety of written English: texts in society: societies in text*. London, New York: Routledge.
- Eco, U. (1996, November 12). *From Internet to Gutenberg*. A lecture presented by Umberto Eco. / The Italian Academy for Advanced Studies in America. Retrieved from http://joevans.pbworks.com/f/eco_internet_gutenberg.pdf.
- Landow, G. (1994). What's a Critic to Do?: Critical Theory in the Age. *Hyper/Text/Theory* / Ed. by Landow G. Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press, 1–51.
- The Sunday Telegraph 2001, №№ 2072-2087.
- The Sunday Telegraph 2014, №№ 2744-2752.

Стаття надійшла до редакції 26.09.2020 року